Nº. 57. **1861.**

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag **11 Mei.**

... WENIS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

... van vrijdag avond 8 ure.

Aankondigingen
VAN HET RIJK, PROVINCIALE EN GEMEENTEBESTUREN.

De commissaris des konings in de provincie Zeeland maakt bekend, dat het kanaal van Neuzen, ter uitvoering van noodzakelijke werken, zal worden afgetapt van 21—25 dezer en van 3—8 junij daaraanvolgende.

Daardoor zal de *binnenvaart* echter *niet* worden gestremd.

Middelburg, den 10 mei 1861.

De commissaris des konings voornoemd,
Bij afwezendheid,
B E C I U S,
lid van gedeputeerde staten.

AANBESTEDING.

Op zaturdag den 11 mei 1861, des voormiddags ten 9 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den commissaris des konings in de provincie Zeeland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de gedeputeerde staten, en in bijzijn van den hoofdingenieur van den waterstaat in het 11de district, aan het lokaal van het provinciaal bestuur te Middelburg, worden aanbesteed:

1. **Het verbeteren en tot den 1 mei 1862 onderhouden der gewone aarde-, kram-, rijs- en steenglooijingwerken, aan de zeedijken der calamiteuse polders van Zeeland, en zulks in 36 perceelen van aanbesteding;**
2. **Het beplanten der duinen langs de westkust van het eiland Schouwen, met het onderhoud der gemaakte werken tot 1 mei 1862, in vier perceelen.**

Deze aanbestedingen zullen geschieden bij inschrijving en opbod, voor ieder perceel afzonderlijk.

De bestekken liggen ter lezing aan het lokaal van het ministerie van binnenlandsche zaken, aan dat van het provinciaal bestuur van Zeeland, te Middelburg, het eerste bestek bij de ontvangers-griffier van al de calamiteuse polders, en het tweede bestek bij den ontvanger-griffier van den polder Schouwen, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende voor het eerste werk acht dagen te voren, uitgezonderd den dag vóór de besteding, en voor het tweede werk den 4den en 3den dag vóór de besteding, de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn aan het bureau van den hoofdingenieur van den waterstaat jhr. J. R. T. Ortt, te Middelburg, voor de werken in het algemeen, alsmede bij de ingenieurs te Goes, te Zierikzee, te Breskens en te Neuzen voor de werken tot elks arrondissement behoorende.

's Gravenhage, 16 april 1861.

De minister van binnenlandsche zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

NB. De gegadigden worden verzocht overeenkomstig de voorwaarden *volledige billetten* in te leveren, aanduidende de namen en voornamen (voluit), het beroep en de woonplaatsen *van hen* en van *hunne borgen*, het nummer van het perceel en de som in cijfers en in schrijfletters. Gedrukte billetten zijn te bekomen bij den drukker van het gewestelijk bestuur *U. F. Auer.*

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 10 mei.

Het depôt-bataillon van het 2e regement infanterie is gisteren namiddag ten een ure per stoomboot van Gouda alhier aangekomen. Bij de aanlegplaats hadden zich de luitenant-kolonel, kommandant der dienstdoende schutterij, met heeren officieren en het muziekkorps vereenigd om de binnenkomenden te verwelkomen, terwijl genoemd korps eenige muziekstukken uitvoerde.

Hiermede zijn de garnizoensverwisselingen voor dit jaar in deze provincie afgeloopen, en het 2e regement heeft alsnu de navolgende standplaatsen ingenomen:

De staf van het regement, kommandant de luitenant-kolonel van Overstraten; de staf van het 2e bataillon met de vier linie-kompagnien, kommandant de majoor Amiot, en de staf van het 3e bataillon met de vier linie-kompagnien, kommandant de majoor de Wiese, te Vlissingen.

De staf van het 1e bataillon met de vier linie-kompagnien, kommandant de majoor Ledel, te Neuzen;

Een detachement, sterk 1 luitenant, 1 sergeant, 4 korporaals, 1 tamboer en 30 soldaten van het 1e bataillon, detachements kommandant de 1e luitenant van Werkhoven, te Bath.

De staf van het 4e bataillon met de vier tirailleur-kompagnien van het regement, detachements kommandant de majoor *Juta*, te *Veere*.

De 2e en 3e kompagnie van het 4e bataillon, detachements-kommandant de kapitein Stoltenhoff, te Breskens.

De 4e kompagnie van het 4e bataillon, kommandant de kapitein Weyland, te Sluis.

De hoofdadministratie en het depôt benevens de 1e kompagnie van het 4e bataillon, detachements kommandant de luitenant-kolonel van Thielen, te Middelburg.

Wij vernemen dat van het 2e regement infanterie zijn aangewezen om aan de oefeningen van dit jaar in het kamp te Milligen deel te nemen: de luitenant-kolonel van Overstraten, om op te treden als kommandant eener halve brigade; het 1e bataillon, gekommandeerd door den majoor Ledel; het 2e bataillon, door den majoor Amiot, en het 3e bataillon, door den majoor de Wiese.

Niet alleen in Frankrijk en Duitschland heeft de openbare brief van den hertog van Aumale een tal van tegenschriften uitgelokt, ook hier te lande is dezer dagen eene brochure verschenen die niet onopgemerkt zal blijven.

Onder den titel „Henri d'Orleans, duc d'Aumale, et l'histoire de France" hebben „Belinfante frères" een vlugschrift uitgegeven van L. Schauer, *dien zij als* „homme de lettres de Paris" bij het publiek inleiden. Het geschrift bevat de hevigste aanvallen en ergste beschuldigingen tegen de familie Orleans en heeft de strekking de dynastie van Napoleon in het gunstigste daglicht te plaatsen. Treffend is de overeenkomst met het geschrift dezer dagen te Berlijn verschenen, waarvan we in ons vorig nommer een overzigt gaven.

Mogt het de bedoeling van den schrijver zijn, bij nederlanders eenige ingenomenheid met de regering van Napoleon III te verwekken, hij zal zich zeker zeer te leur gesteld vinden.

„Gelijk in de meeste sterk bevolkte landen, zoo zijn ook in ons land, op sommige plaatsen, meer arbeiders dan vereischt wordt voor den benoodigden arbeid, waaruit hier en daar, zelfs voor bekwame ambachtslieden, en vooral voor vrouwen en meisjes, onevenredigheid ontstaat tusschen het loon en den prijs der levensbehoeften.

Dien ten gevolge zijn soms vele eerlijke en trouwe menschen aan gebrek blootgesteld, vooral in den winter. Daarentegen zijn er in Amerika, Zuid-Afrika en Australie, vele plaatsen, waar groote behoefte is aan arbeiders, niet het minst aan vrouwen en meisjes, zoo dat dan ook telken jare een niet onbeduidend getal nederlanders derwaarts vertrek.

Dit getal zou veel grooter zijn, wanneer de kosten der verplaatsing gemakkelijker door de arbeiders konden gevonden worden, en zij meer en beter werden ingelicht omtrent de behoeften aan arbeiders in andere landen."

Ziedaar de redenen, welke aan mevr. de wed. Kocken, geb. Nieuwenhuis, te 's Hage, jonkvr. M. van Rappard, te Arnhem en jonkvr. Mde E. S. de Haan, te Haarlem, aanleiding hebben gegeven tot het oprigten van eene weldadigheids-maatschappij, genoemd: „Vrouwen-vereeniging tot bevordering der landverhuizing."

Het hoofdbestuur, bestaande uit drie bovengenoemde dames, zal zich met achtenswaardige personen in Amerika, Zuid-Afrika en Australie in betrekking stellen, opdat het in staat zij voldoende inlichtingen te verschaffen aan hen, bij wie het plan tot landverhuizing mogt opkomen.

Verder zal het trachten geldelijke hulp te verleenen aan huisgezinnen, die door de onkosten, aan de overtogt verbonden, buiten staat zijn zich naar elders te verplaatsen; doch op deze voorwaarde (welke wij niet genoeg kunnen goedkeuren) dat het uitbetaalde geld nimmer geheel als geschonken worde beschouwd, en men zich verbinde om, zoodra de omstandigheden zulks gedoogen, het, al zij het slechts voor een klein gedeelte, terug te geven. Door deze maatregel kan zorgeloosheid gekeerd en het gevoel van zelfstandigheid gehandhaafd worden. Niemand wordt vernederd, daar de hulpe geen aalmoes, doch een tijdelijk toevertrouwd onderpand is.

De Vrouwen-vereeniging zal bestaan uit werkende en contribuërende leden. De laatsten zullen jaarlijks ten minste één gulden bijdragen. Mildere giften zullen met dankbaarheid worden aangenomen. „De werkende leden," zegt het programma, „belijden te gelooven in Jezus Christus, als onzen God en Zaligmaker." Verder lezen wij: „Geen persoon wordt geholpen, die door ligchaams- of zielsgebreken tot den arbeid onbekwaam is en aan de zich meldenden wordt zoo veel mogelijk gelegenheid verschaft om met de christelijke waarheid bekend te worden, terwijl aan de vertrekkenden, bijbels en goede christelijke geschriften worden medegegeven."

Dit alles doet vermoeden dat de werkzaamheid der Vrouwen-vereeniging den tint zal dragen van eene bijzondere rigting op godsdienstig gebied. Welligt zal zij zich beijveren de landverhuizers tevens als het ware tot eene soort van zendelingen te maken. Doch, hoe men daar ook over oordeele, het plan, in zijn geheel genomen, schijnt ons uitstekend en der vermelding waardig te zijn; want het doel van ware en verstandige liefdadigheid is niet slechts oogenblikkelijke rampen te verzachten, maar tevens toekomstige rampen te verhoeden; zij geeft niet slechts, doch tracht zoo te geven dat de beweldadigde voortaan alle giften ontberen en op eigen krachten bouwen kan.

Het jaarverslag van den toestand dezer gemeente over 1860, hetwelk door burgemeester en wethouders aan den raad is uitgebragt naar het voorschrift van art. 182 der gemeentewet, is thans verkrijgbaar gesteld. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Ten gevolge der voorschriften bij de 4e algemeene volkstelling is o. a. vervallen de onderscheiding tusschen wettig gedomicilieerde en feitelijke bevolking. De officiële uitkomsten dier telling zijn echter nog niet bekend; daarom is alleen medegedeeld de wettige bevolking op 31 december 1860, als 7550 mannen, 8681 vrouwen, totaal 16231, tegen 7224 mannen, 8641 vrouwen, totaal 15865 op het zelfde tijdstip van 1859.

In de kolonien der Maatschappij van weldadigheid werden verpleegd 1 wees en 20 bedelaars; in het krankzinnigen gesticht te Delft 8.

Drie tweelinggeboorten zijn aangegeven, dus 8 minder dan het vorig jaar, 33 kinderen in onecht, zijnde 5 minder. De sterfte was, buiten de levenloos geborenen, waarvan het cijfer 15 lager dan in 1859 was, 188 mannen, 171 vrouwen, totaal 359.

Het getal huwelijken bedroeg 128, zijnde 30 minder dan in 1859, waarvan 18 met bewijzen van onvermogen.

Gedurende 1860 zijn van hier geene landverhuizers vertrokken.

De bevolkingregisters worden geregeld bijgehouden, doch zij vereischen eene geheel vernieuwde inrigting.

Het getal kiezers bedroeg voor de staten generaal en de provinciale staten 472, en voor den gemeenteraad 759. Slechts ééne verkiezing had plaats, van den heer mr. D. van Eck tot lid van de tweede kamer, waarbij 239 van de 472 kiezers hier opkwamen.

In het personeel van den gemeenteraad kwam geene verandering.

Omtrent de afkondiging van verordeningen behelst het verslag het volgende: „In de wijze van afkondiging en publiek maken van de verordeningen is in zoo verre eene wijziging gekomen, dat die stukken niet meer in eenig dagblad geplaatst worden, en zulks ten gevolge van de 1 october jl. plaats gehad hebbende opheffing der Provinciale zeeuwsche en middelburgsche stadscourant, welke, bij raadsbesluit van den 21 februarij 1855, aangewezen was tot de opneming van alle officiële stukken van het plaatselijk bestuur.

Dien ten gevolge is aan de wijze van aanplakking eene meerdere uitbreiding gegeven, door het getal der daartoe bestemde borden met twee te vermeerderen, zijnde een aan het turftonsters huisje op de Turfkaai en een aan de Punt, waardoor er thans 21 plakborden aanwezig zijn.

De beide borden naast de gewone aankondigingen van den burgerlijken stand, aan de voorzijde van het raadhuis, zijn thans uitsluitend bestemd voor stukken van het gemeentebestuur, waarop, door een daarboven geplaatst opschrift, de aandacht der ingezetenen, zoo veel mogelijk, gevestigd is geworden.

Bij het einde des jaars bestond het voornemen, om met 1 januarij 1861 van wege de gemeente uit te geven, en tegen eene geringe geldelijke opoffering, voor een ieder verkrijgbaar te stellen alle van het gemeentebestuur uitgaande en voor het publiek belangrijke aankondigingen, verordeningen en dergelijken, een en ander te vervatten in een op verschillende tijdstippen uit te geven gemeenteblad.

Er bestaan allezins redenen om te mogen veronderstellen, dat dergelijke maatregelen in het belang der ingezetenen, en waardoor de publiciteit zeer zal bevorderd worden, gunstige uitkomsten zullen opleveren."

De gemeente-archieven, zoo oude als nieuwe, verkeeren in denzelfden voldoenden toestand. De heer mr. J. H. de Stoppelaar heeft de gemeente weder zeer aan zich verpligt door voort te gaan met de voorbereiding van al wat strekken kan tot het zamenstellen van een volledigen inventaris. Reeds zijn door dien heer nu te zamen ruim 1700 verschillende oorkonden, allen uit de jaren 1217 tot 1581 onderzocht, beschreven en op den catalogus gebragt.

Wij laten, even als ten vorige jare, de opschriften volgen der in 1860 voor zoo veel de grafelijke tijden betreft gecatalogiseerde registers :

Register no. 21. opschrift: differenten tusschen Middelburgh en de steden Vlissinge, Vere en Arnemuijden; reg. no. 22: differenten en bijsonderheden de steden in Walcheren en Arnemuijden concernerende; reg. no. 23: differenten tusschen Middelburgh, Arnemuijde en anderen; reg. no. 24: differenten tusschen Middelburgh en Arnemuij; reg. no. 25: procedueren en sententiën de stad concernerende; reg. no. 26: administratie van justitie en poincten van jurisdictie; reg. no. 27 en 28: instructien en ordonnantiën op diverse imposten; reg. no. 29 wordt sedert jaren vermist, althans op den inventaris van 1845 wordt daarvan geene melding gemaakt. Het vroeger vervaardigd alphabetisch register verwijst naar 22 in dit register voorkomende stukken, allen tegen en uit het gewigtig tijdsgewricht der laatste helft van de 16e eeuw; reg. no. 30: ordonnantie voor de vleeschhouwers, 1430, is eene van de oudste en tevens eene van de belangrijkste verzamelingen van bescheiden uit den grafelijken tijd. Het hierboven vermelde opschrift omschrijft slechts het eerste daarin vervatte stuk en slaat volstrekt niet op den verderen inhoud, welks rijkdom, vooral met betrekking tot het gildewezen, den buitenlandschen alhier gevestigden handel, het administratief en policieregt, den maatschappelijken toestand van die dagen, men eerst bij eene nadere inzage leert kennen; reg. no. 31: schuttershoff de cruijsboge van St. Joris, alleen betrekkelijk de bij keizerlijk octrooi van 28 april 1547 vergunde aan te leggen loterij; reg. no. 32: Tcheijs en noordmonst: ambacht, 1569, kohieren, houdende beschrijving en taxatie van alle roerende en onroerende goederen in die parochiën; reg. no. 33 tot en met no. 36: registers van processen of proceduren, 1557—68, 1583—1603; reg. no. 37, zonder opschrift; het is mede eene van die merkwaardige verzamelingen, zoo als men ze welligt op geen ander archief aantreft, zeker niet zóó oud en zóó volledig, namelijk: het poorterboek der stad, behelzende de namen der ingekomen poorters, veelal met vermelding van hun bedrijf, ambacht of beroep; het bevat de doorloopende inschrijving van al degenen, die van 1360 tot het jaar 1472 poorters der stad geworden zijn; voorts eenige ontpoorteringen, enz.; reg. no. 38, opschrift: register van poortersleveringh over Walcheren, 1567; reg. no. 39: register der onvrije personen; reg. no. 40: designatie der vrije landen in Walcheren; reg. no. 41: vergaerboeck der stadsambachten; reg. no. 42: rekening van de straatweg van Vlissinghe, 1540; reg. no. 43: rekening van den bailliu, van boeten en breuken, 1488; reg. no. 44, zonder opschrift; het is het genoegzaam bekende en in druk uitgegeven proces-verbaal van de introductie des eerwaardigen heere Nikolaas de Castro, als eersten bisschop van Middelburg, op 25 November 1561; reg. no. 45: aenstellingh der magistrature, 1491—1599; reg. no. 46 tot en met 48: registers der schepenen van Middelburg, 1600—1703; reg. no. 49: bijsonderheden zoo voor als na de troubles van den jaare 1581; seer gemengde inhoud, en grootendeels zonder betrekking op de bij het opschrift bedoelde troubles; reg. no. 50: consent en ommeslagingh van belastingh der Xe penningh, 1543.

Het getal op de burgerlijke begraafplaats, sedert hare oprigting in 1830, ter aarde bestelde lijken bedraagt 14.458; in 1860 kwamen er 391 bij. De weg naar en op de begraafplaats wordt verbeterd.

Het totaal bedrag der ontv. over 1859 beliep f 261,936,51, uitgaven f 249,664,34½, zoo dat er een goed slot was van f 12,272,16½.

Voor zoo ver die bij het opmaken van dit verslag bekend waren, bedragen de ontvangsten over 1860 f 262,037,15½, de uitgaven f 223,516,14½. Het dienstjaar zal vermoedelijk een goed slot van f 12,000, opleveren.

De opbrengst der belastingen op voorwerpen van verbruik was f 10,879,24½ boven de raming, waartegen echter f 1231,30½ meer teruggaaf geschiedde.

Het gemaal bragt f 10,654,43, de dranken f 424,89 en het geslagt f 492,28 meer dan geraamd was op.

De hoofdelijke omslag bragt in 1859 zuiver op f 24,179,98½.

Het voorloopig vastgestelde kohier voor 1860 bedroeg f 25,066,18 en het 1e suppletoire f 174,87. Het vraagstuk der restitutien voor tijdelijk verblijf buiten de gemeente, en de eindbeslissing der procedure met jhr. mr. J. van Reigersberg Versluys, waarbij de stad is veroordeeld, is reeds herhaaldelijk door ons gemeld.

De gemeente-gebouwen verkeeren volgens het verslag in voldoenden staat.

De herstelling van het raadhuis bepaalde zich tot den dwarstopgevel in de Noordstraat met de daarop staande torentjes, welke geheel afgewerkt zijn.

Het schoolgebouw met onderwijzerswoning achter de voormalige glasblazerij onderging belangrijke verbetering en vergrooting.

De kazerne-gebouwen zijn, voor zoo ver zij daarvoor vatbaar waren, met de aanwezige meubelen aan het rijk afgestaan.

In de verhuring van gemeente-gebouwen kwam geene verandering.

De aanvragen om gemeentegrond in erfpacht nemen steeds toe; het bedrag der nieuw uitgegevene beloopt jaarlijks f 19,62.

De 133 voor 1861 ter roeijing verkochte boomen bragten f 1159,25 en het verkocht hakhout f 674,50 op.

(Wordt vervolgd.)

Uit het verslag over den toestand der gemeente 's Gravenhage, over 1860, blijkt, dat de bevolking bedroeg 82,466 zielen, zijnde vermeerderd met 1772. Scheveningen is, als badplaats, in het vorige jaar vooruitgegaan.

In den Moniteur wordt met eenigen ophef aangekondigd, dat de eerste in Frankrijk gevestigde diamant-slijperij van de heeren J. Bernard en co. den titel van „keizerlijke slijperij" heeft erlangd; — dat reeds vóór twee jaar dat etablissement door den keizer en de keizerin is bezocht, en de regering thans een nieuw bewijs heeft gegeven van hare welwillende sympathie door de maatregelen, welke zijn genomen om in Frankrijk eene industrie in te voeren, welke sedert drie honderd jaren uitsluitend in Amsterdam is uitgeoefend, aan welke stad zij groote voordeelen heeft opgeleverd.

Tot opleiding voor de telegraafdienst worden door de regering 20 leerlingen gevraagd, die een gulden daags bekomen en van lieverlede tot een jaarwedde van f 800 zullen klimmen. Vóór 20 mei moet men zich voor een vergelijkend examen aangeven; de vereischte leeftijd is van 18 tot 30 jaar.

Men verneemt, dat de heeren prof. S. Vissering en dr. L. A. te Winkel, te Leiden, benoemd zijn tot leden der koninklijke akademie van wetenschappen te Amsterdam.

Naar men verneemt, heeft het bestuur der Koninklijke nederlandsche maatschappij tot aanmoediging van den tuinbouw in zijne vergadering van den 4 dezer besloten de 28e tentoonstelling te houden binnen Rotterdam, op 4—7 april 1862.

De zeeschilder L. Meijer heeft van de Société des arts te Lyon, hare medaille ontvangen, als een bewijs van erkentelijkheid voor den luister, welken de schilderstukken van dien meester hebben geschonken aan de jongste tentoonstelling door genoemd genootschap gehouden.

Naar men verneemt, zullen door den heer J. C. Gaal, kunstschilder te Kampen, de op de raadzaal aldaar ontbrekende portretten van leden uit het huis van Oranje levensgroot worden geschilderd, en wel die van prins Willem V, HH. MM. koning Willem I en II en van onzen beminden tegenwoordigen vorst.

Benoemingen en besluiten.

LEGER. Overgeplaatst bij de infanterie van het leger in Oost-Indie, de 2e luitenant A. J. Beck, van het 5e regement infanterie.

HOOGE RAAD. Benoemd tot raadsheer in den hoogen raad der Nederlanden, mr. C. M. Wintgens, president van het provinciaal geregtshof in Limburg.

Kerk- en schoolnieuws.

Bij den kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente te Serooskerke is berigt ontvangen dat de heer G. J. Gobius du Sart, thans predikant te St. Jansga en Delstrahuizen, voor het op hem uitgebragte beroep heeft bedankt.

— Door den kerkeraad der waalsche gemeente te 's Gravenhage is het volgende viertal opgemaakt voor de vacerende leeraarsplaats bij die gemeente, als: de heeren P. Vust, te Engallor (kanton Neufchâtel); L. Pilatte, te Nice; Guye, te Amsterdam, en L. Durand, te Vivey.

Marine en leger.

Zr. Ms. korvet met stoomvermogen Medusa, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee J. Vos, thans liggende te Vlissingen en onlangs van Oost-Indie terug gekomen, zal met den 15 dezer buiten dienst en de état-major op non-activiteit gesteld worden.

— Door den minister van oorlog is bepaald, dat ook de officieren, even als de generaals, de sjerp voortaan door middel van een gesp om het lijf zullen bevestigen.

Door den zelfden minister is aan de chefs der korpsen aanbevolen voor hunne onderhebbende manschappen het boekwerkje, getiteld: Naar Nederlandsch-Indie, hetwelk eene beknopte en duidelijke aanwijzing behelst, hoe men zich voor het leger in Indië kan verbinden, benevens eene opgave van voordeelen en uitzigten, welke de koloniale dienst aanbiedt.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Zitting van woensdag 8 mei.

De naturalisatiewetten en de ontwerpen tot onteigening ten algemeenen nutte, die heden aan de orde waren, zijn na geringe discussie aangenomen.

Daarna ontstond eene uitvoerige discussie over het wetsontwerp tot verduidelijking van art. 68 der onteigeningswet, betrekkelijk de aardhaling voor dijken, die niet ten einde kon gebragt worden en dus overmorgen zal worden voortgezet. Slechts weinige sprekers voerden het woord. De heeren *Meylink* en *van der Linden* waren sterk tegen de wet, die in strijd zou zijn met de grondwet en met de bedoelingen van de onteigeningswet, terwijl daarentegen de heeren *van Asch van Wijck* en *Heemskerk Azn.* met het ontwerp ingenomen waren en het tegenovergestelde van de beide voorengenoemde sprekers betoogden.

De heer *van Heemstra*, minister van binnenlandsche zaken, verdedigde het ontwerp, toonde aan dat het geene inbreuk maakt op den eigendom, en deed uitkomen dat het slechts het bestaande handhaven en de regten van den staat beschermen wilde.

De beraadslaging over het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van hoofdstuk XI der begrooting (departement van kolonien) is bepaald na afdoening van de thans nog aanhangige zaken. De heer *Dullert* maakte de opmerking, dat bij die gelegenheid het programma van het ministerie ter sprake zou komen, doch hij zou het bejammeren indien de kamer zich zou moeten bepalen tot dat gedeelte hetwelk uitsluitend over de kolonien handelt. De *voorzitter* gaf ten antwoord dat bij die gelegenheid het programma in zijn geheel zou kunnen behandeld worden.

De heer *van Heukelom* heeft verlof bekomen om de regering eerstdaags te interpelleren, omtrent geruchten die over het herstel van de loterijzaal op het Binnenhof te 's Gravenhage loopen.

Zitting van vrijdag 10 mei.

Heden is ingekomen een wetsontwerp tot goedkeuring eener dading met de Maatschappij tot indijking der op- en aanwassen in de Ooster Schelde.

Het wetsontwerp tot wijziging van art. 68 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte (met betrekking tot aardhaling bij dijkwerken) is ten slotte aangenomen, nadat het eenig artikel waaruit het bestond, was vervangen door een amendement van den heer Thorbecke.

Daarna is ook het ontwerp tot verhooging der begrooting voor justitie (wegens den aankoop van een geregtsgebouw te Leiden) aangenomen.

Aan de memorie van beantwoording der regering op de bedenkingen, in de afdeelingen gerezen tegen het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van hoofdstuk XI (kolonien) der staatsbegrooting, ontleenen wij het volgende:

Over het algemeen wordt gezegd, dat de openbare beraadslagingen der regering de gelegenheid zullen aanbieden, zich nader te verklaren omtrent hare mededeeling, bij monde van den minister van buitenlandsche zaken den 23 april aan de kamer gedaan. Omtrent enkele opmerkingen, in het verslag der afdeelingen vervat, antwoordt de minister van kolonien, als o. a.: de regeling der indische comptabiliteit wordt niet meer afhankelijk gemaakt van eene voorafgaande tot standbrenging van die der comptabiliteit hier te lande. — Eene vaststelling der indische begrootingen door den wetgever in het moederland is niet overeen te brengen met den wensch, dat het indisch bestuur daardoor niet te zeer belemmerd worde, zoo dat de regering het niet raadzaam acht, aan het deswege geuite verlangen te voldoen. De minister hoopt in de volgende zitting een ontwerp tot herziening der tarieven van in- en uitvoer voor nederlandsch Indie aan te bieden. Het ligt bepaaldelijk in de plannen der regering, de medewerking des wetgevers in te roepen, tot regeling van de wijze van uitgifte der cultuur-contracten. Er bestaan geene bedenkingen tegen eene wettelijke regeling der koloniale pensioenen. Ten aanzien van de verloven buiten de kolonien en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen, bestaat daartoe geene behoefte, vermits het hier geldt maatregelen van huishoudelijken aard. Aan den verkoop van producten in Indie kan eenige uitbreiding worden gegeven, mits daarbij met omzigtigheid te rade gaande.

Uit de tot dus verre bij het departement van kolonien ontvangen berigten betreffende de uitzetting van twee nederlanders uit een district der residentie Tagal, blijkt, dat de bedoelde personen, leden eener te Batavia gevestigde handelsfirma, den regent van Brebes en twee zijner bloedverwanten hadden weten over te halen tot het sluiten van een notarieel contract van huur en verhuur voor den tijd van twintig jaren betreffende het landgoed Tangoengan, hetwelk aan de bedoelde drie javaansche grooten in eigendom toekwam. Dit contract was niet aan den resident ter registratie aangeboden, zoo als volgens de bestaande bepalingen behoorde en werd aangemerkt als blijkbaar te zijn eene speculatie op de zwakheid, ligtzinnigheid en het gebrek aan doorzigt der verhuurders. Deze laatsten betoonden dan ook weldra berouw over het sluiten der overeenkomst en waren niet genegen er gevolg aan te geven. De huurders verzochten nu verlof aan den gouverneur-generaal om tegen de drie verhuurders eene burgerlijke regtsvordering in te stellen, doch dit verzoek werd van de hand gewezen.

Nu poogden de huurders hun doel te bereiken door eene feitelijke vestiging op het land Tangoengan. Zonder eenige voorafgaande kennisgeving begaven zij zich daarheen en vestigden zich in de daarop aanwezige pasangrahan, waarschijnlijk in de verwachting, dat de eigenaars hen nu in regten zouden dagvaarden tot ontruiming van het land, waardoor de regter genoodzaakt zou worden, in weerwil van de boven bedoelde regtsweigering, over hunne vermeende regten uitspraak te doen. Wat daar verder is voorgevallen, wordt door den tegenwoordigen minister niet minder dan door zijnen voorganger betreurd. Van beider zienswijze is aan den gouverneur-generaal mededeeling gedaan, van wien omtrent den verderen loop dezer zaak nadere inlichtingen worden verwacht.

Van eene verordening van een resident, omtrent het bewijzen van eer aan een vlaggestok, onder strafbedreiging, is den minister niets bekend, dan hetgeen daaromtrent in de dagbladen is voorgekomen.

Omtrent de zoogenaamde verwoesting van suikerrietvelden in Cheribon, kan de minister ook geene meerdere bijzonderheden mededeelen.

Er wordt overwogen of het reglement op de uitgifte van gronden voor den landbouw op Java, welligt herziening behoeft; want de minister is overtuigd, dat europesche ondernemingszucht en europesche kapitalen in de ontginning van woeste gronden een voor de ondernemers en voor den staat hoogst nuttigen werkkring kunnen vinden.

Bij het departement van kolonien blijkt niet, dat aan de handelmaatschappij immer eene lastgeving is verstrekt, om een zeker dagblad, dat zich met de koloniale politiek bezig houdt, te ondersteunen; en tot een onderzoek naar hetgeen die maatschappij als bijzondere instelling doet, acht de minister zich niet bevoegd.

Buitenlandsche tijdingen.

Amerika.

De laatste berigten uit Washington, van den 24 april, schilderen den toestand aldaar als in de hoogste mate zorgwekkend.

Men weet dat het district Columbia op den linker oever van den Potomac, in den staat Maryland, is gelegen. Nu ligt de hoofdstad Washington slechts op korten afstand van de rivier en, bij gevolg op de uiterste zuidwestelijke grens. De bonds-

regering is de beide oevers der rivier niet meer meester. Op twee mijlen afstand, aan de zijde van Virginie, is eene verheven linie, van waar het gemakkelijk zou vallen de hoofdstad te bombarderen, in handen van den vijand. Eenige mijlen lager ligt de stad Alexandrie, de voornaamste zetel der separatisten. Men vraagt zich af waarom de president Davis van de zuidelijke confederatie zich nog niet met zijn leger bevindt op den regter oever van den Potomac. De virginiers zijn hem daarin voor, en hebben niet alleen Harpers-ferry in bezit genomen, maar, zoo als wij reeds mededeelden, de officieren der marine van de Vereenigde staten gedwongen om te Norfolk de werven in brand te steken, waarbij elf oorlogschepen werden vernield.

Zoo lang het zuiden zich bij de afscheiding bepaalde en niet direct aanvallenderwijze te werk ging, namen de noordelijke staten als het ware zekere onverschilligheid in acht, maar sedert het plegen van zoo vele gewelddadigheden zijn er in de noordelijke staten geen democraten of republiekeinen meer; alle zienswijzen en alle klassen zijn opgelost in één en het zelfde gevoel: de handhaving der unie. Om dat doel te bereiken, leggen de bevolkingen zich groote opofferingen op, het zij in geld, het zij in het leveren van vrijwilligers.

Engeland.

Londen 7 mei. In de zitting van het lagerhuis van heden heeft lord Palmerston, in antwoord op eene interpellatie van den heer Griffith, gezegd dat de regering een protest van Haïti tegen de aanhechting van St. Domingo aan Spanje ontvangen, maar te dien aanzien nog geen besluit genomen had.

Op eene interpellatie van den heer Maguire heeft de zelfde minister geantwoord, dat Engeland het geluk der Ionische eilanden beoogt; dat eene aaneenhechting aan Griekenland tot hun ongeluk zou strekken, en dat Engeland dus eenen pligt vervult door die aanhechting tegen te gaan.

— Het berigt van de Army and navy gazette, dat lord Herbert, om redenen van gezondheid, als minister van oorlog zoude aftreden, wordt door The times bepaald tegengesproken. Lord Herbert geniet volgens laatstgenoemd blad, eene volmaakte gezondheid.

— Met The persia zijn verschillende agenten uit Amerika aangekomen om voor rekening van de regering der unie getrokken kanonnen, 200,000 geweren en ander oorlogsmateriëel ter onmiddellijke verscheping aan te koopen.

— De verdedigingswerken aan den ingang van de Medway zullen weldra worden aangevangen en dag en nacht voortgezet worden, ten einde in den kortst mogelijken tijd gereed te zijn.

— De prins van Wallis zal van de zomervacantie gebruik maken, om zich in de krijgskunde te oefenen, en zich te dien einde naar het Curragh-Kildare-kamp begeven. Z. K. H. zal waarschijnlijk geattacheerd worden bij het 1e bataillon grenadiers der garde.

Rusland.

Sedert vele jaren heeft de bevolking van Finland op hervormingen aangedrongen, welke door de russische regering, om verschillende redenen, tot hiertoe uitgesteld waren. Nu echter schijnt er uitzigt op de geheele of gedeeltelijke vervulling dier wenschen te bestaan, want bij keizerlijke ukase van 29 maart (10 april) is eene vergadering van afgevaardigden uit de vier stenden der provincie zamengeroepen, om over „onderscheidene voor den stoffelijken en zedelijken vooruitgang des lands onontbeerlijke maatregelen" te beraadslagen.

Ook in Esthland of Reval, het russische gouvernement aan den golf van Finland en de Oostzee, hebben de inwoners aangedrongen op de volledige toepassing der regten, hun verleend bij de ukase, welke keizer Alexander I in 1816 uitvaardigde bij de emancipatie der boeren van die landstreek.

Het gouvernement is door den keizer gemagtigd om een eerbiedig verzoekschrift in dien geest van de bevolking aan te nemen, en dit stuk moet de blijken dragen van de meest mogelijke toegenegenheid jegens den keizer.

Duitschland.

Weenen 8 mei. Het officiële regeringsblad berigt, dat door den keizer aan de weduwe van den minister van financien von Bruck een pensioen is verleend, ten bedrage van 3000 florijnen.

De Oesterreichische Zeitung behelst een schrijven van den tegenwoordigen minister van financien, den heer von Plener, waarin aan wijlen den heer von Bruck het getuigenis van regtschapenheid en trouwe ambtsvervulling wordt gegeven.

— De congregatie van Fiume heeft eenstemmig besloten afwijzend te antwoorden op de derde uit Agram ontvangen uitnoodiging om afgevaardigden naar den landdag van Croatie te zenden.

— Volgens een telegram uit Pesth heeft de bekende graaf Teleki zich in de afgeloopene nacht door een pistoolschot van het leven beroofd. Hij was een der waardigste vertegenwoordigers van den magyaarschen adel, erfgenaam van een grooten naam, leerling en opvolger der mannen die omstreeks 1820 door de wedergeboorte der hoogere standen de wedergeboorte van hun land aanvingen. Zijn leven was gewijd aan de studie der wetten van zijn land en der nieuwe behoeften die er zich openbaren. In Hongarye vertoont zich de adel nog in twee merkbaar verschillende toestanden. Aan den eenen kant staat de oude adel, gevormd naar de gebruiken van het *hof te Weenen; deze heeft geen andere ijverzucht dan* met uniformen in de salons te schitteren; zij betoont de meeste minachting voor de nationale taal en zeden, maar is ongeschikt voor eene ernstige gedachte, een nuttigen arbeid. Even zeer verlaagd door werkeloosheid als door onedele gevoelens, bezoekt zij van tijd tot tijd hare landgoederen om er zich aan de kinderachtigste buitensporigheden over te geven. Daar tegenover trad de jongere adel te voorschijn: werkzaam, bedrijvig, hartstogtelijk gehecht aan den geboortegrond, waarvan zij de hulpbronnen naspoort evenzeer als zij op de ontwikkeling der denkbeelden acht slaat. Deze rigtte haar blik naar het licht dat elders in Europa werd ontstoken en deed haar best de nieuwe denkbeelden bij het volk ingang te doen vinden. Elk middel greep zij ter hand om de intellectuele en zedelijke herrijzing van het vaderland voor te bereiden. Onder deze jeugdige en edele bend bekleedde Teleki eene waardige plaats, toen de gebeurtenissen van 1848 hem meer op den voorgrond deden treden. Aan hem werd de last opgedragen de nieuwe regering van Hongarye bij de fransche republiek te vertegenwoordigen. Onder het presidentschap van den generaal Cavaignac en in de eerste maanden onder dat van Louis Napoleon, had Teleki menige gelegenheid de zaak van zijn vaderland te bepleiten, en zoo hij er al niet in slaagde zijne inzigten door de fransche staatslieden te doen deelen, boezemde hij hen steeds eerbied in door het verhevene van zijn karakter en de gematigdheid van zijnen geest. Nadat Hongarye in 1849 was ten onder gebragt, vertoefde de graaf Teleki bij afwisseling te Parijs en te Geneve, in ernstige studien verdiept, maar steeds de oogen naar zijn dierbaar vaderland gewend.

Eenigen tijd geleden hield hij zich te Dresden op, met een valsch paspoort waarop hij als engelsch onderdaan werd aangewezen, en de saxische regering vond in eene overeenkomst, den 28 november 1854 met Oostenrijk gesloten wegens de uitlevering van misdadigers, vrijheid om den hongaarschen uitgewekene gevangen te nemen en aan het oostenrijksche gouvernement uit te leveren. Men zal zich herinneren hoe in verschillende landen de verontwaardiging over deze handelwijze zich heeft lucht gegeven.

— De Augsburgsche allgemeine Zeitung behelst onderscheidene bijzonderheden, met betrekking tot de onlusten welke laatstelijk te Zante en op andere plaatsen der Ionische eilanden hebben plaats gehad. Men weet dat lord John Russell dezer dagen in het lagerhuis heeft verklaard dat hij daaromtrent geenerlei officiele mededeeling ontvangen had. De omstandigheden, door het beijersche blad met zooveel naauwkeurigheid uiteen gezet, zullen echter toch niet geheel uit de lucht zijn gegrepen, en als het waar is dat er een twintigtal dooden is gevallen, dan kan de engelsche regering zich niet meer onthouden van het geven van inlichtingen.

— Het vermogen des graven Montemolin en van zijn broeder *den infant don Fernando, dat op ruim 8 millioen florijnen* wordt begroot, is bij testament door beide erflaters vermaakt aan de hertogin van Berry; zij heeft daarvan echter afstand gedaan ten behoeve van den graaf van Trapani, die ten gevolge van de gebeurtenissen in Napels zijn gansche vermogen heeft verloren.

Frankrijk.

Parijs 7 mei. In den senaat is rapport uitgebragt op eene petitie waarbij wordt aangedrongen op het nemen van maatregelen ter voorkoming van nieuwe moordtooneelen in Syrie. De commissie heeft voorgesteld tot de orde van den dag over te gaan; de beraadslaging is bepaald op aanstaanden maandag.

— Te Limoges is gisteren een ontzettende brand uitgebarsten, waardoor eene geheele wijk der stad vernield is. De prefect is door een nederstortenden balk zwaar gekwetst. Heden op den middag duurde de brand nog voort.

— Le constitutionnel van heden berigt dat er eerlang alhier of te Konstantinopel, op uitnoodiging der porte, eene conferentie van gemagtigden der europesche mogendheden zal worden gehouden, om de zamenstelling van het bestuur van Moldavie en Wallachye vast te stellen.

Bij dit belangrijk berigt voegt het genoemde orgaan van het gouvernement den wensch, dat de porte voortaan even vrijgevig moge handelen jegens de andere gewesten, welke onder het oppergezag des sultans staan.

— De generaal de Beaufort d'Hautpoul, de opperbevelhebber der fransche expeditie in Syrie, heeft onlangs uit Beyrout eenen togt door een gedeelte van den Libanon gedaan, en aan *zijn gouvernement berigt, in welken staat hij er de zaken had* gevonden. Volgens berigten van L'indépendance belge luidt dat rapport ongunstig. Er zou daarin een donker tafereel van Syrie's gesteldheid geschetst worden; en tevens zou de generaal verklaren, dat het met Frankrijks invloed in de Levant zou gedaan zijn indien de fransche troepen in de tegenwoordige omstandigheden Syrie ontruimden. Dit rapport moet te Parijs diepen indruk hebben gemaakt. Evenwel is het nog niet gebleken, dat het vertrek der fransche troepen zal worden uitgesteld.

— Eerstdaags verwacht men de uitgave van eene brochure van Louis Veuillot, getiteld: Waterloo.

— Den 20 dezer zal het kamp bij Châlons door den maarschalk Mac-Mahon worden ingewijd. Den 15 dezer zullen daar alle troepen zijn aangekomen.

— De kerkdienst ter nagedachtenis aan de polen is met veel plegtigheid in de kerk Saint Roch gevierd. Een rijk katafalk was in het midden van het koor geplaatst. De toevloed der menigte was groot; men merkte er alle te Parijs aanwezige polen, de hongaarsche geëmigreerden, italianen, vertegenwoordigers der clericale en liberale pers en eenige soldaten van het eerste keizerrijk in uniform op. De dienst werd verrigt door den tweeden vicaris der kerk Saint Roch en de preek werd gehouden door den dominikaner monnik, pater Minjard.

De spreker ontwikkelde het denkbeeld dat Jezus Christus de eenige redder der volkeren is. Een groot aantal menschen — zeide hij — worden redders genoemd, omdat zij een gelukkigen greep deden of een kachtigen degen hanteerden. Dat woord wordt tegenwoordig evenzeer misbruikt als vroeger het woord godheid. Tiberius, die geheel met menschenbloed bezoedeld was, noemde men een god; Caligula, het levend beeld der wreedheid, werd een god genoemd; Nero, die zijne eigene moeder vermoord had, is tot god verheven.

Vervolgens sloeg pater Minjard eensklaps over tot verachting, door uit te roepen: Wat mij aangaat, om u mijn gevoelen te schetsen ten opzigte dier redders der volkeren, — geen schepsel verdient dien naam beter dan de ganzen van het kapitool. Hij trok vervolgens hevig te velde tegen het despotismus, waaronder de wereld gebukt gaat, door middel van groote staande legers van soldaten, van even groote legers van spionnen en van de ontzaggelijke staatkundige centralisatie, die, bijgestaan door de electriciteit en den stoom, aan eenen dictator de middelen in handen geven om alle vrijheden van *een volk te verdrukken, het geweten en de ziel van dat volk* naar zijnen wil te verdraaijen, en het te versmoren tusschen de magt en de slavernij.

— Er loopen in de laatste dagen geruchten die niet van belang ontbloot zijn; daaronder behoort dat de regering zou voornemens zijn het decreet van 24 november 1860 aan te vullen door een tal van maatregelen, waardoor de wetgeving op de drukpers in liberalen zin zou gewijzigd worden.

Een ander gerucht, dat intusschen evenzeer met alle voorbehoud moet worden aangenomen, bestaat daarin dat Oostenrijk zou hebben besloten om afstand van Venetie te doen en graaf Vimercati, die met eene zending van het turynsche hof te Parijs vertoeft, zou, bij gebreke van een gunstigen uitslag zijner pogingen met betrekking tot Rome, ook belast zijn om onze regering het sluiten van een of- en defensief verbond met Italie voor te stellen, waardoor dus de diplomatieke betrekkingen tusschen beide landen zeer spoedig zouden hersteld worden.

Italie.

Er zijn berigten uit Napels van den 4 dezer ontvangen. Het berigt van eene republikeinsche beweging te Palermo *wordt tegengesproken. Er hadden den 29 april demonstratien* ten voordeele van Garibaldi plaats gehad, maar de rust was hersteld. Op het vaste land werden de benden opstandelingen in de provincie Basilicata gestadig vervolgd.

De aartsbisschop van Sant-Andea en drie groote landeigenaars waren in hechtenis genomen. Te Carbonara hadden de opstandelingen een piemonteesch detachement vermoord, waarna die plaats door eene afdeeling troepen en nationale garde uitgemoord was.

— Berigten uit Rome van den 4 dezer melden dat de regering den graaf Christen en twee andere fransche officieren, ter zake van het gebeurde in de Abruzzen, verbannen had.

— Het Giornale di Roma, het officiele dagblad van het pauselijke gouvernement, berigt in zijn nommer van 30 april, dat de inzameling van den Sint-Pieterspenning tot nog toe bijkans drie millioen romeinsche scudi (dat is omstreeks f 7,500,000 nederlandsch geld) heeft opgebragt, en zegt dat de roomsche stoel vooral daardoor in staat is gesteld om de jaarwedden der burgelijke ambtenaren, de soldij der militairen, de renten der staatsschuld en de andere uitgaven stipt te betalen.

— Men begint aan de opregtheid der verzoening van Garibaldi met graaf di Cavour te twijfelen; immers, wanneer het waar is dat eerstgenoemde een brief aan de dagbladen heeft gerigt waarin hij in zeer weinig woorden verklaart den graaf geenszins de hand gedrukt, maar alleen toegestemd te hebben, om zijne verlangens, in te willigen.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 10 mei.

Tarwe en gerst stil.

Raapolie op zes weken f 40¾. Lijnolie op zes weken f 31½.

Oostburg 8 mei.

In den graanhandel ging heden bijzonder weinig om, daar bij vrij grooten aanvoer weinig kooplust bestond en houders meestal te hoog waren gestemd, in enkele gevallen is voor tarwe f 10,75 besteed, voorts f 10,50, f 10,25, f 10 en f 9 naar kwaliteit. Rogge alleen voor dadelijk gebruik tot f 6,75. Wintergerst f 6 à f 6,50, Zomer dito f 5,50 à f 6. Haver f 2,50 à f 4. Paardeboonen f 7 à f 7,75. Zaden en erwten niet aan.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 10 mei.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	63
	dito Nationale dito	3	„	—
	dito dito dito	4	„	—
	Aand. Handelmaatschappij . . .	4½	„	133¼
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102¼
	Certific. Hope & co.	4	„	—
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	94¾
	dito	6	„	55
	Aand. spoorweg			182½
	Leening 1860.	4½	„	89¼
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	1¾	„	41⅞
	dito binnenlandsch	3	„	48⅛
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . .	5	„	43⅜
	dito amsterdamsche	5	„	67
	dito nationale	5	„	50½
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank actien	3	„	600
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	53
Portugal.	Obligatien	3	„	46¼
	dito nieuwe	3	„	45⅛
Grenada.	dito			14 1/16
Venezuela.	dito	2½	„	18⅛
Illinois.	dito	7	„	86⅛
Mexico.	dito	3	„	21⅜

Londen, 8 mei, ten 12 ure. Consols 91⅞.

Weenen, 8 mei. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 66,30.

Parijs, 8 mei. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 69,15

Zeetijdingen.

Sedert 6 dezer zijn ter reede van Vlissingen gepasseerd, bestemd voor Antwerpen: *Ally*, gez. Horrocks, Goole; *Nouveau 3 frères*, gez. P. . . ., *Jules Marie*, gez. Raoult, *Primevère*, gez.

Hubert, allen van Bordeaux; *Leonilda*, gez. Mozella, ...; *Amor*, gez. Toch, Oostzee; *John Anne Elisabeth*, gez. Beavan, Swansea; *Conquest*, gez. Wilson, Charleston; *Clifton Hall*, gez. Ortton, *Kate*, gez. Cartulovich, beiden van Konstantinopel; *South Carolina*, gez. Kempton, New Orleans; *Genitor Nicolo*, gez. Thian, Smirna; *Mary*, gez. Aladsworth, ...; *Lambertus*, gez. Freerichs, Malmo. Voor Leuven bestemd: *Hortense*, gez. Denys, Liverpool. En met eene lading gaspijpen voor Vlissingen bestemd: de engelsche sloep *Giuna*, gez. Morreels, Newcastle.

— Den 9 dezer is van Veere uitgezeild: de engelsche schoener *Express*, gez. J. Richmond, en de hanoversche kof *Alagunda*, gez. J. J. Doijen, beiden van Middelburg naar Newcastle met ballast.

Boekbeschouwing.

De hypotheekbank, haar wezen en haar waarde, door mr. J. T. Buys. Haarlem. A. C. Kruseman.

Ons volk verblijdt zich sedert eeuwen in een dubbelen roem: die van regtzinnigheid en die van materiële welvaart. In beide opzigten zijn we, naar men zegt, achteruit gegaan: de katholiek oordeelt dat de hervorming ons de eerste heeft doen verliezen, terwijl de laatste, volgens anderen, sinds de omwenteling van '95 zwaar heeft geleden. In hoe verre deze beschouwingen waar zijn, zullen we ditmaal onbesproken laten: de eerste wordt door de meerderheid der natie hardnekkig ontkend en de laatste door de meeste ongegrond geacht. Het moge toch waar zijn, dat er in onze dagen minder opeenhooping van kapitalen bestaat, dan bijv. in de 17e en 18e eeuw, niet minder waar is het dat er grooter omloop van geld plaats grijpt, en er alzoo meerdere gelegenheid wordt aangeboden om den algemeenen rijkdom te vermeerderen.

Ons volk is nog niet arm. Vele zijn de kapitalen, in hoogeren en lageren stand verspreid. Doch terwijl in vroegere tijden de handel groote voordeelen van den algemeenen rijkdom trok, zoo dat wij met regt eene handelsnatie, door den handel groot geworden en bestaande, mogten heeten, onttrekt in onze tijden de groote menigte van groote en kleine kapitalisten aan handel en nijverheid haar magtigen steun. Het is als heeft de opeenvolging van onverwachte en ongunstige lotgevallen de vrees om te wagen onuitroeibaar vastgeworteld.

Doch neen — wij wagen. Gaat slechts naar de beurs te Amsterdam en ziet eens hoe wij wagen. Onze groote en kleine kapitalisten van elken rang, van elke rigting, behoudend en liberaal, allen wagen hunne zuur verdiende of overvloedige gelden, om eene onzekere winst te behalen. Ons volk speelt in effecten en verspeelt zijne eer. Het liberale Nederland, dat voor vrijheid van geweten en van denken streed, koopt bij millioenen effecten van Oostenrijk: leent zijne gelden aan een staat, die ze gebruikt om vrijheid van geweten en van denken in zijn eigen gebied, en overal waar het zegeviert, te verstikken. Het welvarend Nederland brengt de spaarpenningen zijner weduwen, dienstboden enz. ten offer, aan een land, dat ze bezigt om vernielende oorlogen te voeren en alle bronnen van volkswelvaart, materiëel en zedelijk, te dempen. En als met Oostenrijk is het met andere landen: doch Oostenrijk behoort in de eerste plaats vermeld omdat, dank zij den zedelijken invloed die zoo zedelijk wordt aangewend, de groote meerderheid der oostenrijksche schuldbrieven in nederlandsche handen zijn.

Van waar die groote voorliefde van ons volk om zijne kapitalen in effecten te beleggen? De staatsleening wordt door hen, die gelden willen plaatsen of uitleenen, om de volgende oorzaken gekozen: „in de eerste plaats komt (zeker) de algemeene bekendheid van den schuldenaar en van zijne financiële hulpmiddelen. In de meeste staten liggen de uitkomsten van het geldelijk beheer open en bloot voor iedereen: men heeft er slechts kennis van te nemen, terwijl ook daar waar die openbaarheid te wenschen overlaat, het publiek althans bekend is met de mate van welvaart van den zedelijken borg, namelijk het volk. Het voordeel dat uit die kennis voortvloeit is tweeledig: vooreerst stelt zij den geldschieter in staat om zonder omslagtig onderzoek, dat zelfs bij hypotheken niet vermeden kan worden, tot het sluiten der leening over te gaan, en in de tweede plaats waarborgt zij hem tegen de vrees, dat wanneer hij zijne schuldvordering mogt willen verkoopen, anderen, op grond van onbekendheid met den schuldenaar, den aankoop zouden weigeren. Aan dit voordeel verbindt zich een ander, dat weinig minder groot is, te weten de bevoegdheid van den schuldeischer om het geschoten geld terug te erlangen op welken dag hij maar goed vindt. Niet dat de staat altijd tot betalen bereid is: in tegendeel, de staat leent onder de stilzwijgende voorwaarde van nooit het geleende terug te geven; maar dit is den schuldeischer ook onverschillig, als hij maar weet, dat het nooit aan menschen zal ontbreken die genegen zijn zijne schuldvordering over te nemen, en die wetenschap is volkomen zeker. 't Is waar, dat voordeel heeft ook zijne keerzijde, want al weet de geldschieter dat hij zijne schuldvordering altijd zal kunnen verkoopen, hij is geheel onzeker van den prijs waarmede hij zich dan zal moeten tevreden stellen; maar nog daar gelaten dat tegenover het gevaar van bij den verkoop verlies te zullen lijden, ook de altijd zoo aanlokkelijke kans staat van winst te zullen behalen, zoo is in het ongunstigste geval een verkoop met verlies toch nog altijd te verkiezen boven de onmogelijkheid van te verkoopen. Tallooze gevallen kunnen zich voordoen, waarin de geldschieter dringend behoefte heeft aan zijn kapitaal, en daarom eischt de voorzigtigheid bij het uitleenen nooit af te zien van de bevoegdheid om het dadelijk terug te vorderen, zij het dan ook dat die terugvordering met offers gepaard moet gaan. Trouwens, daar waar het gevaar van met groot verlies te moeten verkoopen aanwezig is, behoeft de geldschieter zich ook niet met eene rente van 4 percent tevreden te stellen.

De kapitalist, die geld schiet aan den staat, leent dus aan een algemeen bekenden schuldeischer, bijna zonder omslag en kosten, op den dag dat het hem het meest geschikt voorkomt, en tot zoo lang als hij zelf goedvindt. Maar er is nog een ander voordeel waarop hij prijs stelt, namelijk de bevoegdheid om juist zoo veel te leenen als hij wil, en ook op dat punt bevredigt de staat alle billijke eischen. Zijne schulden zijn zeer groot en elk een kan er dus zoo veel van overnemen als hij zelf wil; maar ook zoo weinig, want de aandeelen der staatsleeningen zijn in den regel in kleine sommen gesplitst. Wat kan de geldschieter nog meer verlangen? Nog éene zaak, en wel eene, welke hem boven alles ter harte gaat, te weten: waarborgen voor de stipte rentebetaling. Welnu, vooral op dit punt voorkomt de staat al zijne wenschen: want hij geeft hem te gelijk met het certificaat van de gesloten leening de rentebewijzen, onder bepaling dat op den dag zelven waarop de halfjaarlijksche rente vervalt, de betrekkelijke coupon in betaling zal worden aangenomen, terwijl die coupon, tot dat de betaling heeft plaats gehad, dank zij het crediet van den staat, overal als geld zal kunnen omloopen.

Op zulke aannemelijke conditien aangeboden, is het niet te verwonderen dat de staatsleeningen bijkans altijd volgeteekend worden. Het eigenbelang van den kapitalist wijst deze geldbelegging als de zekerste en voordeeligste aan. Doch zij heeft tallooze nadeelen. De kapitalen aan staten als Oostenrijk geleend, worden meestal gebruikt om oorlogen te voeren enz.; deze kapitalen worden niet voortbrengend aangewend, maar in tegendeel vernietigend. Wat de gevolgen hiervan zijn moeten, ligt voor de hand. Voortdurende en toenemende geldbehoefte der staten om den schuldenlast te kunnen dragen: een steeds vernieuwd beroep op het algemeen crediet. „Men moet nimmer een oog geslagen hebben in de breede lijsten, welke ons bekend maken met den schuldenlast der europesche staten op verschillende tijden, om niet te deelen in de overtuiging, dat met rassche schreden het oogenblik nadert waarop die nu reeds zoo drukkende last voor vele staten volstrekt ondragelijk zal worden; men moge zich dan nog zoo'n hoog denkbeeld maken van het vermogen der volken. Kan het openbaar gezag in de tweede helft van deze eeuw over even veel crediet beschikken als in de eerste, en maakt het daarvan een even gretig en roekeloos gebruik: met andere woorden, nemen de staatschulden in de eerst volgende vijftig jaren even snel toe als in de laatst voorgaande, dan moet de nieuwe eeuw onfeilbaar lichten over een tal van bankbreukige staten, en over zeer vele andere die op de noodlottige grens van het staatsbankroet zijn aangekomen. Al kwamen geen andere reden deze eerste overweging versterken, zij alleen reeds zou ons moeten overtuigen, dat men zich met het staatscrediet op een hellend vlak bevindt, dat noodzakelijk tot onmetelijke rampen leiden zal, indien niet spoedig deze of gene oorzaak de kapitalen der burgers in veel grooter overvloed dan tot nog toe naar de bijzondere nijverheid komt heen leiden, en ze zoo doende van de openbare kassen aftrekt."

Wanneer ondanks zulk een vooruitzigt, welks droeve zekerheid ieder effectenhouder, ook zonder de wetenschappelijke kennis van mr. Buys, kan beoordeelen; wanneer ondanks zulk een vooruitzigt ieder kapitalist voortgaat zijn vertrouwen te schenken aan staatsleegingen, die hij zelf weet dat geen vertrouwen verdienen, dan moet hiervoor urgente oorzaak bestaan. Zij bestaat: de onmogelijkheid voor den (grooter of kleiner) kapitalist om zijne gelden even zeker en even voordeelig te beleggen.

Gelden te steken in gewone nijverheids ondernemingen is zeker zeer goed en aanbevelenswaardig, maar door de geringe ontwikkeling der nijverheid in ons vaderland is het zeer onzeker. Talloozen verloren hunne zorgvuldig bespaarde gelden, door het ondoordacht ondersteunen van ondernemingen waarvan zij geen kennis bezaten, waartoe zij alleen op het persoonlijk vertrouwen in dezen of genen door hen gesteld overgingen. Hypotheken zijn moeijelijk te bekomen, en de notarissen zoo duur!

Niettemin er moet tegen het dreigend gevaar gehandeld worden. Gelukkig dat er kans op eene goede redding bestaat, en wel zulk eene, waardoor ter zelfder tijd aan eene andere behoefte der maatschappij wordt voldaan. De hypotheekbank biedt den kapitalist de gelegenheid tot eene zekere geldbelegging aan; en hem, die geld behoeft om den kring zijner werkzaamheid uit te breiden, de gelegenheid om het noodige kapitaal gemakkelijk te verkrijgen.

Doch van den laatsten spraken we niet; en alleen den eersten wilden we nieuwsgierig maken naar „de hypotheekbank" van mr. J. T. Buys. Doch beide mogen het wel lezen, en als ze het helder geschreven werkje ten einde hebben gebragt, raden wij ze, zoo ze geheel op de hoogte willen zijn, in het februarij nommer van De economist het daar ter plaatse medegedeelde „Rapport van het comité ter voorbereiding eener hypotheekbank voor Nederland" op te slaan, te overpeinzen en tot hun voordeel aan te wenden. Ons volk zal er geen schade door lijden, naar mate het zich meer genezen laat van zijne groote financiële goedgeloovigheid.

Weldadigheid.

Voor den Watersnood op Java

kunnen de ondergeteekenden wederom vermelden de navolgende giften te hebben ontvangen, als: uit de collecte in de Nieuwe kerk, den 5 dezer, voormiddag, onder de letter S f 2,50, namiddag, onder letter T f 2,50; uit de collecte in de Koorkerk, van Q. f 5; van een inwoner der gemeente Ritthem f 2,10; voor de noodlijdenden door watersnood op Java, een bankbiljet no. 942, groot f 25, en onder de letter V. f 1.

Middelburg, 10 mei 1861.

Jhr. W. R. BODDAERT.
DIRK DRONKERS.
W. J. MULLER.
J. M. BOONE.
Jhr. H. VAN REIGERSBERG VERSLUYS.

Advertentien.

Voorspoedig bevallen van een' ZOON L. J. KASTEEL, Echtgenoot van J. P. GOTZKE.

Middelburg, den 10 Mei 1861.

Voor de vele bewijzen van deelneming, mij betoond bij het overlijden mijner geliefde Echtgenoot ADRIANA JACOBA LOOIS, betuig ik, ook namens mijne wederzijdsche Betrekkingen, mijnen hartelijken dank.

Middelburg, den 10 Mei 1861. M. P. DRONKERS.

DANK

voor de zeer vele en welmeenende bewijzen van deelneming en hoogachting, bij de viering van ons 25jarig Huwelijksfeest.

Vrouw Belia, bij Tholen, den 12 Mei 1861.
A. GELUK J.A.z.
MARIA MARIS.

Bij Acte, gepasseerd vóór het Kantongeregt te Vlissingen, den 7den Mei 1861, is aan PIETER HERMANUS BOS, Scheepmaker bij de Marinewerf te Vlissingen, **handligting verleend,** speciaal tot geheele ontvangst en uitgave van — en beschikking over zijne inkomsten, het sluiten van Verhuringen en van alle zoodanige verbindtenissen als deswegens zullen worden vereischt.

Geschiedende hiervan aankondiging in gevolge de wet.

De Griffier bij het Kantongeregt voornoemd,
Mr. J. W. A. SCHNEIDERS VAN GREYFFENSWERTH.

VERPACHTING VAN ARMENGOEDEREN.

Op Woensdag den 22 Mei 1861, des namiddags ten 2 ure, zal, ten overstaan van den Notaris D. UYTTENHOOVEN, residerende te Vlissingen, in de Herberg bewoond bij P. HEERES te **Ritthem,** in het openbaar worden gepresenteerd te pachten, voor den tijd van zeven achtereenvolgende jaren, in te gaan: voor het Bouwland na het rooven van den Oogst, en voor het Weiland met Sinte-Catharina van dit jaar,

ZEVEN PERCEELEN

BOUW- EN WEILAND,

gelegen onder de Gemeenten Ritthem en Oost en West Souburg, toebehoorende aan het Diaconie-Armbestuur te Ritthem.

Verhuisd uit de Heerenstraat naar de Lange Noordstraat, letter L no. 129.

J. SCHWARTEN, Stads Vroedvrouw.

IN LOSSING Schipper I. LUTEYN, met **KOLEN** van Brussel, voor H. J. DRONKERS.

Een extra gedresseerde Tijger **JAGTHOND,** zacht in 't Veld, staat en draagt, bij A. DE WAARD, te Colijnsplaat.

Eene Burger **Dienstmeid** benoodigd, tegen half Mei, bij Mejufvr. VAN DEN BROECKE, in den Langendelft.

Terstond eene Burger **Dienstmeid** benoodigd. — Adres bij den Boekverkooper HOUPT.

OOST- EN WEST-INDIE.

Onbekendheid met de uitgave van eene **Editie** voor **Oost- en West-Indie** der NIEUWE ROTTERDAMSCHE COURANT, in klein-folio formaat en gedrukt in twee kolommen, is voorzeker de oorzaak dat Fabriekanten en Handelaars in artikelen, geschikt voor Oost- en West-Indie, tot dusver niet meer gebruik hebben gemaakt van dat Blad tot **het plaatsen van Advertentien,** waarmede zij zich, zoo als van zelf spreekt, zeer zouden kunnen bevoordeelen. — Met de volste overtuiging kan de ondergeteekende daartoe thans dat Blad aanbevelen, vermits een aanzienlijk getal exemplaren daarvan in Indie wordt verspreid, en het Blad op alle Bezittingen, waar zich Nederlanders bevinden, wordt aangetroffen.

De Prijs per Regel is **25** cent en bovendien 35 cent Zegelregt voor iedere Advertentie. — Op franco aanvrage kunnen gratis een exemplaar bekomen van het Nommer dat per laatste Mail naar Indie is verzonden.

De Uitgever, H NIJGH.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.
Uren van vertrek in Mei.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Zaturdag	11	's midd.	12 ure.	Zaturdag	11	's morg.	8,30
Zondag	12	„	12,30	Zondag	12	„	9,45
Maandag	13	's morg.	6	Maandag	13	„	10,30
Dingsdag	14	„	6	Dingsdag	14	„	10,30
Donderdag	16	„	6	Woensdag	15	„	10,30
Vrijdag	17	„	6	Vrijdag	17	„	10,30
Zaturdag	18	„	6	Zaturdag	18	„	10,30
Zondag	19	„	6,30	Zondag	19	's midd.	12 ure.
Maandag	20	„	7,30	Maandag	20	„	12
Dingsdag	21	„	8,30	Dingsdag	21	's morg.	6
Donderdag	23	„	10,30	Woensdag	22	„	6
Vrijdag	24	„	11	Vrijdag	24	„	7

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.